

ROL WATERBEHEERDER ALLEEN ADVISEREND

Watertoets te afhankelijk van willekeur gemeenten

De watertoets moet ruimte voor water waarborgen bij (nieuwe) ruimtelijke plannen. In de praktijk voldoet dit procesinstrument (nog) niet aan de wensen van de waterbeheerders. Dat stelt Stichting Reinwater, maar ook een aantal deelnemers van de studiedag 'De Watertoets in werking' was sceptisch over de watertoets. Dat bleek op 20 maart in Rotterdam. Maar op deze door Elsevier Congressen georganiseerde studiedag waren toch ook veel positieve geluiden te horen.

Na een korte inleiding van dagvoorzitter Wim Groen was het woord aan Maarten van der Vlist, secretaris van de projectgroep Watertoets. De watertoets is opgezet als een instrument om in een vroegtijdig stadium water op te nemen in ruimtelijke plannen. Dat geldt voor alle ruimtelijke plannen die invloed hebben op de waterhuishouding, op alle grond- en oppervlaktewateren, hoofd- en regionale wateren, zoet en zout water. Ook als een plan MER-plichtig is, moet de watertoets worden toegepast. De gemeente wordt in alle gevallen gezien als de initiatiefnemer van een ruimtelijk plan, en is dan ook de aangewezen instantie om de watertoets te gebruiken. De waterbeheerder (waterschap) wordt alleen gebruikt als adviseur, terwijl provincie en Rijk een rol spelen als beoordelaar. Hoewel dat simpel klinkt, waren hierover toch diverse vragen uit de zaal. Van der Vlist wist ze niet allemaal te beantwoorden.

Op dit moment wordt de watertoets geïmplementeerd, waarbij de ene gemeente dit veel sneller oppakt dan de andere. Verder is het nog wachten op een wettelijke verankering van de toets.

Francis van Zandbrink van de gemeente 's-Hertogenbosch kwam met voorbeelden van projecten waar de watertoets met succes is gebruikt. Wel gaf zij aan dat communicatie erg belangrijk is in dat traject. Ook stelde ze dat het goed toepassen van de toets afhankelijk is van individuen bij de gemeente, die zelf het initiatief nemen om met de verschillende partners in een ruimtelijk project contact op te nemen.

Jan Wijn, projectleider Watertoets van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, ziet de watertoets als een procesinstrument, niet als een kant-en-klaar recept

voor toetsing. De toets bestrijkt veiligheid en wateroverlast, waterkwaliteit en verdroging. In de praktijk benadert het hoogheemraadschap gemeenten en niet projectontwikkelaars vanwege de duurzame band. De provincie treedt op als plantoets, en gebruikt de watertoets actief sinds 1 juli vorig jaar. Al met al was Wijn tevreden over de watertoets in 'zijn' beheersgebied: er is een projectmatige aanpak, de partners zien de meerwaarde van het instrument en afstemming bestaat tussen de gemeenten, Rijkswaterstaat en de provincie.

Tuin- en landschapsarchitect Liselore van Dongen gaf een concreet voorbeeld van het toepassen van de watertoets in Breda. Na zeven maal overleg gevoerd te hebben in het kader van de watertoets werd een definitief besluit genomen. Aan de hand van deze bijeenkomsten kwam zij tot de volgende conclusies: bij een watertoets is een visie vanuit de waterbeheerder noodzakelijk. Tussen de belanghebbenden kan een verschil in werkwijze bestaan. Dit moet eerst worden onderkend. Er moet veel gepraat worden op verschillende niveau's om tot een integraal ontwerp te komen.

De laatste spreker was Krijn Jan Provoost, dijkgraaf van waterschap De Grote Waard. Net als de andere sprekers wees hij op het belang van de bestuurscultuur bij gemeente, waterschap en provincie. De toets is primair gericht op de totstandkoming van een nieuw type ruimtelijke plannen en niet op een beoordelingssysteem. De watertoets moet zichzelf volgens Provoost overbodig maken en dat vereist een andere houding en andere kennis bij ruimtelijke ordenaars. 